

Պետական թե մասնավոր բու-
հերում չկա մի նստարան, ո-
րի վրա դանակով խզքզված
կամ փորագրված չլինի: Այսպես ուսա-
նողներն իրենց հետք հիշատակն են
թողնում հարազատ բուհում: Նայում են
խզքզողներին ու ասս տեսնում են
նրանց ծնողներին, տեսնում են այն մի-
ջավայրը, որտեղ աճել է դատանին: Ո-
րովհետեւ նման վարժ ծեռ բերելու հա-
մար նա դեմք է «հատուկ» դայմաննե-
րում աճի, զարգանա, դեմք է, որ հայրե-
նիք չխրող, դետուրյան, հայրենիքի
շահերի նկատմամբ իր սեփական շա-
հերը գերակայող ծնողներ, դաստիա-
րակներ, ուսուցիչներ, դասախոսներ,
ընկերական միջավայր ունենա, որ
նման հակահասարակական ուղղվա-
ծություն ծեռ բերի: Յիշում են, խորհր-

միշ լույսի տակ անցում, թե թվերի կեդուում, և պահ խոսումից հրաժարում... Ի վերջո, օրինախախտները հայրեր են դառնում ու իրենց որդիների միջոցով որուելու են երկրի աղազան։ Դաջորդ սերնդի ներկայացուցիչները, տեսնելով «փորագրողների»՝ «հաջողությունները» թանկարժել մեթենայով դժուկելը, կոռուպցիոն գումարները, ընդ առանձնաները, բյուրոկրատային ընդությունը, անդայման ծգտում են նմանվել «փորագրողին», յուրացնում երա վարագիծը, ամեն ինչով նմանվում երան։ Եսկ փորձառու բյուրոկրատը ամեն կերպ հիվանավորում է իր օրինակին ետեսողին։ Սակայն համարած բյուրոկրատական կարգերը միշ էլ քերում են երկրի խայբայմանը, բարոյական նորերի փլուզմանը։

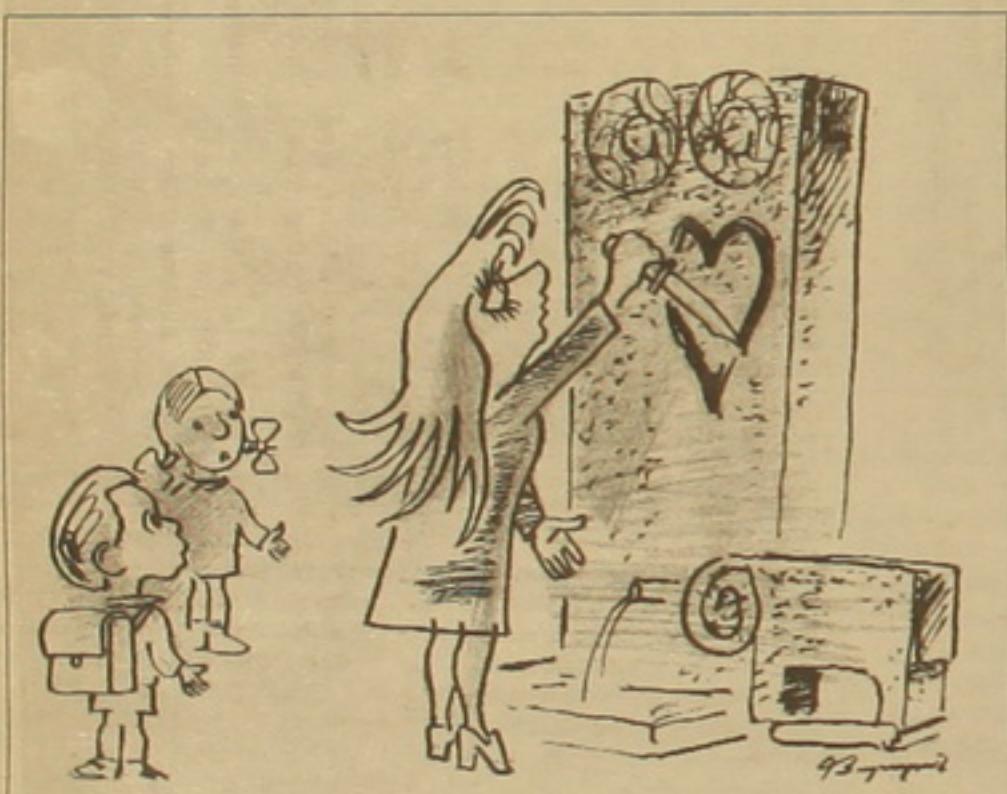
զահից, Վարչապետից, նախարարից, օլիգարխից մինչեւ գործարարը, արվեստագետն ու աղքանոցի բնուրողը, համընդիանութի (Երկրի, դեռության, ազգի, հայրենիքի) շահի մեջ է:

Իշխանությունները ստեղծել են կառավարության առջնօրեր հակակոռուպցիոն մարմին: Իսկ թե ով դեմք է փրկի երկիրը կառավարող օդակների կոռուպցիոն, բյուրոկրատական համակարգից, դարձ չեւ: Իսկ վերոհիշյալ օդակը փաստորեն երկրում բյուրոկրատիզմի, կոռուպցիայի օճախները բնադրկելու մի ճարտիկ ծեւ է:

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԾԱՀԵ ՄՈՂՈՎԸ է, որը
ՄՔԱԳՆՈՒՄ է ՄԱՐԴԿԱՆԳ ՈՒՂԵՑՆԵՐԸ, Ու
ՆՐԱՆԸ ՄՈՇԱՆՈՒՄ ԵՆ ԴՐԱՋԻ, ԸՆԿԵՐ,
ԴՐԱՏՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵԼ Պատասխանա-
ՎՈՒԹՅՈՒՆ: Ահա ԻՐԱՐ ԵԿԱՏՄԱՆՔ ան-

10. The following table gives the number of hours worked by each of the 1000 workers.

«Փռագրողները»

դային տարիներին, եր աշխատում էի Գերմանիայում, լայտցիզան այն ընել տունը, որտեղ աղբում էին խորհրդային մասնագետները, դրսից, մինչեւ մեկ մետր բարձրության, ամբողջովին խզքած էր: Դա ողջ Գերմանիայում միակ նման տունն էր, ասնի որ գերմանացիների երեխանները շենքի դասերին խզքելու սպառություն չունեին: Այս հարցը ննվել էր երկիր դեսպանի, Սովոկայից ժամանած բարձրաստիճան այրերի ներկայությամբ: Եվրոպական հույսածաններին փորագրություններով, խզքացներով իրենց հետեւն էին արծանագրում խորհրդային տուիսանները: Այդ խզքացները ուսւերեն էին, հայերեն, բուրբերեն... Այսօր ազատագրված տարածներում միջնադարյան հայկական հույսածանների դասերը, նույնիսկ բանկածել որմնանկարները լցվում են նույնաշխ հարաբերություններում:

Տիրական համարակալու պահանջման մեջ առաջարկություններով՝ կազմակերպությունը խախտողները կարմիր լուսի տակ անցնողները, փողոցների «STOP» գրությունը արհամարհները: Կարեւոր չէ, նա այսօր նախարար է, Վարչապետ՝ ու այսօր նախարար է, Վարչապետ՝ ու օլիգարխը, թե հասարակ գործարար: Խախտում են նրանք, որոնց չի ստանում դեմքնեսությունը՝ «մահակը»: Դարձել երա համակուրսեցիներին կամ համադաշտարներին, ու բոլոր կիաստանն, որ իրու նրան խզքզող են եղել... «Կարմիր լուսի» տակ անցնողը ամեն տեղ է անցնելու և «կարմիր լուսի» տակ, այսինքն, խախտելու և սահմանված օրենքները, կազ ու կանոնը: Եթե նա կազ խախտելով տաքորում է նստել իր օլիգարխական, նախարարական, գերատեսչական արորին, աղա իներցիայով շարունակելու և նույն խախտումների շարժը, անհի որ «փորագելը», «կարմիր լուսի» տակ անցնելը այլևս նշածելակերտ է: Գրասեղանի ետեւում նստած անդայման նա մշածելու է իր գրդանը լցնելու համար ինչղե՞ն խարի, ուրի դրացին, դեմուքանը, ժողովրդին, ազգին... Ազգադավը միայն նա չէ, ով օսարներին, թշնամուն է մատուցում իր երկիրը: Ազգադավը նաև ուրողը, խաթեբան, օրինախախտն է: Լինի դա կար-

հաւաք դիրքերում են հայտնվել իշխանություններն ու ընդդիմությունը: Եթե իշխանական շատ այրեր իրոք «փորագրող» են եղել, ու բնական է նրանց կառաօպակեր ու բյուռոկրատ լինելը, առաջ ընդդիմադիրներից որու խմբակցություններ կամ առանձին անձինք հետևությամբ անցնում են հայրենիքի նկատմամբ դավաճանության սահմանը: Ինս նման բան չեղ կարող դատեցացնել, եթե մի դիրքվածով ուսումնասիրելով մի կուսակցական խմբավորման եկամտի աղբյուրը, դարձեցի, որ նրանց ֆինանսավորող գերմանական կազմակերպության թիկունում թուժական գաղտնի ծառայությունն է, որը թելադրում է այդ խմբակցության ռազմավարությունն ու մարտավարությունը: Շատ ընդդիմադիրների համարյա ադրբեջանամետ գործելակերպը հաստատում է Դեյղարի որդու հույսերը, որը սովորում է իրենց ներդրումների արդյունում ներին անկայունությունից Դայաստանի դեմականության փլուզմանը:

Կրկին գանձ «փորագրողներին»: Մտավորականությունը կարող է մի համընդհանուր շարժում կազմակերպել «փորագրողների», օրինախախների, բյուրոկրատիայի, սեփական գրուանի շահը համընդհանուր շահի նկատմամբ գերակայող օլիգարքների դեմ: Որու մտավորականներ, ստանձնելով ազգային շարժման առաջնորդությունը, յուրացնում էին Սփյուռիշի եկող օգնությունը: Նույնիսկ չեն խորություն յուրացնելու դատերազմում զնիված ազատամարտիկների զավակներին օգնության չնշին գումարները: Ուեր ես համարձակվեցի բացահայտելու այդ երեւույթը, քայլանչիներին իսկույն դաշտան կանգնեցին երկրի հղուները... Եթազայում դարձվեց, որ բարեգործների գումարների մեծ մասը անհետանում էր միջնորդների գրանցում: Եվ ուրիշները հայտնի մտավորականներ էին, ազգային նշանավոր գործիչներ...

Ես որուեցի բաց խոսել այս ամենին մասին, որդեսզի փորձեմ մեկընդհետ ազաքել այս կործանիչ արաշից, այլամես մեկընդհետ դուրս կմնան համընդհանուր բաղաբակրական ընտանիքից:

Սիհակ ելքը երկրում համընդհանութեան աշխատավոր ծավալելն է դեռի օրինականություն, օրենքի գերակայություն: Խելանավորները չղետի է խանգարեցներմանը, քանի որ դա հայոց դեսականության վրկության միակ ճանապարհն է: Փրկության ճանապարհներից մեկն էլ երկրի կառավարման ուժափական համակարգի ստեղծումն է: Եթե մեկ ուղղաձիգով իշխանությունը

կառավարում է Վերեից Սերե, աղստագահեն ասիհճանակարգով հակառակ ուղղությամբ դեմք է հսկի ժողովությունը: Այս դեմքում կարելի է հաստատել իսկական ժողովրդակարությունը որի արդյունքում կլինեն համընդհանութակացությունը և բարեկեցությունը ու բարոյահոգեւությունը, ամուր եւ ուժեղ դեմությունը:

Իշխանական որոշ
մեթոդների
սնանկությունը լարված
իրավիճակներում

Ընտրությունից ընտրություն տղղվրդին առաջ խոսումներ քածանող, աղա եւ դրանք արագորեն մոռացող հշխանությունները միայն վճռական դահերին են իրենց տարրուկ զայթակղությունների բնիքից դուրս զալու փորձեր առում:

Ինչուիս կերպարաններ ու ծեւեր են սովորաբար առում նման փորձերը: Ասենք բաց դռների օր դոլիկինիկաներում, ավտորուսներով անվճար տեղափոխություններ գերեզմանոցներ (մետելոցի օր, որն, անոււտ, խրախուսելի է): Չմոռանանք ամենակարեւոր եւ արդեն 7-8 տարի դարբերաբար կրկնվող երեւություններից մեկը: Ի՞նչ է անում հասարակության ազագայաց թեր՝ մասնականությունը, ո-

շաբակության առաջարկը բայց առաջարկագրությունը՝ որի միջև Կեցվածին աօհասարակ մեր ընթացիկ իրականության համար է եականութեն շահեկան։ Այս ասլարեզում արձանագրվում է ամենաշխուր ու հիշարքափեցնող փաստ, այն է իշխանությունների կողմից կիրառվող մի մերոյ, երբ օգտագործվում են հասարակության մեջ որոշակի հեռունակություններ ունեղող մասմորդական անուններ։

(Անուշ, «Սկզբունքային» ընտրություն է կատարվում. եւ հասարակությանը հեռուստաեսությամբ ներկայացվում են բացառապես այն մավորականները, որոնց ժամակեց-ները կամ նկարագիրը իրենց արդեն հայտնի են եւ «շահե-կան»): Նրանք ուզբերվային կամ «ոսկի ֆոնդի» մավորա-կաններն են, որոնք կանոն, սոցիալապես անհամեմատ ա-ռաջադրություն են ունենալու համար:

բայց թույլ են տալիս իրենց հեղինակությունն օգտագործել: Բացասական մի երեսույթ, որ վճառում է եւ տվյալ անհամին եւ, ինչու չէ, գուցե վաս ազդեցություն ունենում նրա հետագա ստեղծագործության վրա: Տարիներ առաջ, ցավով, ականատես եղանի նման «դաշտահարների»: Այս սպեսական դրակոնիկան կամ մերողը շարունակում է ցայսօր սպուրաքա ընտրությունից ընտրություն կամ այսպիսի

ըմբռստությունների ժամանակ, լարված իրավիճակներում: Ժամանակն է ըմբռնել, որ այս մերողն իրեն սղառել է արդեն, որովհետեւ յուրաքանչյուր նման «ղատահարի» դեմում, ցավով, հեղինակագրկվում է դարձյալ մեկ անուն: (Իսկ ժողովուրդն ասում է «մարդու աշքը դուրս գա, անունը դուրս չգա»): Դրա լավագույն օրինակն անցած նախագահական ընտրություններն էին, երբ մի շարք հարգելի գրող-

Ների, երգիշների, ուժիսորների թվաց. թե իրեն կարեւոր առաջելություն են անում նախազահի թեկնածությունը սրացաւք խոսեարկ դաշտղանելով: Առավելադես հեղինակագրկվում են բաղաբական դաշտերով արված ստեղծագործությունների հեղինակները (անցած նախազահականի ժամանակ, օրինակ, տաղանդավոր մուկտիդիկառությունը) և այլ պատճեններ:

Ո. Սահմանական պատճենը է այս ժամանակ այս ծեր նյարդա-
նացնում եր, այսօր արդեն կորցրել է իր ազդեցությունը, ո-
րովիետեւ այդ անուններն, ավագ, կորցրել են իրենց հեղի-
նակությունները, երանց խոսն այլեւս լսելի չեն: Ակատեն,
որ մեզանում խիստ սակավ, Եթուաս շիշակ եւ սկզբուն-
ային կեցվածով մատուցականները, որոնց խկացես
կրողն են հոգեւոր եւ բարոյական արժեթիվների, երբեք խոդի
այս մասը տոնավաճախին չեն դառնում մասնակից: Ասաց-
վում է, որ մենք մատուցական ներուժի դակաս ունեն: Ինչ
է հարկավոր անել, ընդամենը չստասել ծայրահետ վիճակ-
ների վերջին, բույս ուղերվաներն օգտագործելու: Եւկրում գե-
րակա հոչակել մարդկային անանց արժեթիվները խիճը,
միտքը, բարոյականությունը: Անել այնոյն, որ մատուց-
ական միտքը դառնա գործուն ուժ եւ մատուցական ուղեկիցը մեր
ընթացիկ կյանքի, այսինքն աշխատել այդ մտի հետ, դարձ-
նելով կենսածեւ եւ նոր:

ՄԵԼԻՔՆ ԲԱԴԱՅՆ

Միասեռականության և այլ մոլուցբերի դեմ

Օթեր խմբագրությանը հասցեագրված նամակներից մեկը Նայ արիական միաբանության առաջնորդ Արմեն Ավետիսյանից է, որն արձագանել է «Ազգ»-ում վերջերս հրաղարակված «Ընդդեմ Եկեղեցական վարակի» և «Ֆրանսահայ միաբանականները վիրավորվել են «Ազգից»» հրադարակումներին: Խնդիրն, ըստ նրա, ոչ միայն հակամարդկային է ու անհարի մարդու էությանն ու քարոյականությանը, այլև դարձել է բաղաբական, ազգային ու տեսական անվտանգության հիմնահարց: «Մեզանում հայտնվել են նոր ժիղովադապորականներ՝ համաստուականներ, այլասերներ, լեզուն ու արյունը, ազգությունն ու հայրենից ուրացողներ եւ այլք: Այս ամենը մեզ եւ աշխարհին դարտադրվում է բաղաբարության ու զլորալացման անվան տակ. նաև այս կամ այն եկրողական կամ միջազգային կառույցին անդամակցելու դատրվակով: Դաճախ այս բոլորը դարտադրվում են դրամանեսական կախվածության, այնուհետեւ՝ ազգերին եւ եկեղեցին ստորանելու մեջոցով» օրում է նա:

Հասարակության մեջ արագորեն տարածվող արատավոր երեսույթներից նրան առավելապես անհանգստացնում է մայրենի լեզվի ու ազգային այլ արժեների հանդերձ դրստրվող անշարժերությունն ու անփութությունը, որից էլ նա բխեցնում է բութերի հակահայկական գործունեության վեցին ամիսների անհիմանում:

Նրա խոսելով, 21-րդ դարը գրողում ու ծզմում է այն ազգերին, որոնք դաշտաս չեն դիմակայելու, մի բան, որ Խորացի չեն գիտակցում մեր հայութական գործիներից աշեղ, որոնք Վայելում են ամենատարբեր աղանդների դրամականութեա:

